

SPREKEN MET GOD

FRANCISCO FERNÁNDEZ CARVAJAL

SPREKEN MET GOD

Meditaties voor iedere dag van het jaar

Deel 7

TIJD DOOR HET JAAR

WEEK 22-28

 De Boog

Fernández Carvajal, Francisco

Spreken met God : meditaties voor iedere dag van het jaar
/ Francisco Fernández Carvajal ; [bew. en vert. uit het
Spaans door Stichting De Boog]. - Utrecht : De Boog
Dl. 7: Tijd door het jaar. Week 22-28
Vert. van: Hablar con Dios. - Madrid : Palabra, 1989-1990.
ISBN 90.6257.107.7
NUGI 635
Trefw.: geloofsleven / meditaties (R.K.).
Met registers

Met kerkelijke goedkeuring

10 delen ISBN 90-6257-100-X

© Rialp S.A., Madrid, 1992

Nederlandse uitgave

© Stichting De Boog, Utrecht, 1998

Herenstraat 41, 3512 KB Utrecht

e-mail: sales@deboog.nl

internet: www.deboog.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Tweeëntwintigste zondag door het jaar (A)	
1. Het kruis in ons leven	11
Tweeëntwintigste zondag door het jaar (B)	
2. Ware zuiverheid	17
Tweeëntwintigste zondag door het jaar (C)	
3. De plaats op de eerste rang	23
Tweeëntwintigste week. Maandag	
4. Werken van barmhartigheid	28
Tweeëntwintigste week. Dinsdag	
5. Hij onderrichte met gezag	34
Tweeëntwintigste week. Woensdag	
6. Hij legde hun de handen op	39
Tweeëntwintigste week. Donderdag	
7. Wat gehoorzaamheid vermag	45
Tweeëntwintigste week. Vrijdag	
8. Vrienden van de bruidegom	50
Tweeëntwintigste week. Zaterdag	
9. Het geloof van Maria	55
Drieëntwintigste zondag door het jaar (A)	
10. Bidden in het gezin	61
Drieëntwintigste zondag door het jaar (B)	
11. Luisteren naar God en over Hem spreken	66
Drieëntwintigste zondag door het jaar (C)	
12. Gewetensonderzoek	71
Drieëntwintigste week. Maandag	
13. Steek uw hand uit	77
Drieëntwintigste week. Dinsdag	
14. Het gebed van Christus, ons gebed	82
Drieëntwintigste week. Woensdag	
15. Vrede in tegenspoed	87
Drieëntwintigste week. Donderdag	

16. De verdienste van goede werken	93
Drieëntwintigste week. Vrijdag	
17. Goddelijk kindschap	98
Drieëntwintigste week. Zaterdag	
18. Vol van genade	104
Vierentwintigste zondag door het jaar (A)	
19. Grenzeloze vergiffenis	110
Vierentwintigste zondag door het jaar (B)	
20. Met Jezus	114
Vierentwintigste zondag door het jaar (C)	
21. De verloren zoon	119
Vierentwintigste week. Maandag	
22. Het geloof van een honderdman	124
Vierentwintigste week. Dinsdag	
23. Teruggekeerd tot het leven	129
Vierentwintigste week. Woensdag	
24. Het woord ten goede gebruiken	133
Vierentwintigste week. Donderdag	
25. Jezus goed ontvangen	137
Vierentwintigste week. Vrijdag	
26. Jezus dienen	142
Vierentwintigste week. Zaterdag	
27. Goede grond	147
Vijfentwintigste zondag door het jaar (A)	
28. De wijngaard van de Heer	152
Vijfentwintigste zondag door het jaar (B)	
29. de belangrijkste van allen	157
Vijfentwintigste zondag door het jaar (C)	
30. De kinderen van het lich	162
Vijfentwintigste week. Maandag	
31. Het licht op de standaard	167
Vijfentwintigste week. Dinsdag	
32. Het zwijgen van Maria	173
Vijfentwintigste week. Woensdag	
33. De zieken bezoeken	179
Vijfentwintigste week. Donderdag	

34. Verlangen de Heer te zien	183
Vijfentwintigste week. Vrijdag	
35. De tijd en het ogenblik	188
Vijfentwintigste week. Zaterdag	
36. Middelaars van alle genade	193
Zesentwintigste zondag door het jaar (A)	
37. De deugd van gehoorzaamheid	198
Zesentwintigste zondag door het jaar (B)	
38. Apostolaatswerk voor iedereen	203
Zesentwintigste zondag door het jaar (C)	
39. Samen delen	208
Zesentwintigste week. Maandag	
40. De christelijke betekenis van het lijden	213
Zesentwintigste week. Dinsdag	
41. Op weg naar Jeruzalem	219
Zesentwintigste week. Woensdag	
42. Christus volgen	224
Zesentwintigste week. Donderdag	
43. De oogst is groot	228
Zesentwintigste week. Vrijdag	
44. De ziel voorbereiden	233
Zesentwintigste week. Zaterdag	
45. De grond van onze blijdschap	238
Zevenentwintigste zondag door het jaar (A)	
46. In de wijngaard van de geliefde	243
Zevenentwintigste zondag door het jaar (B)	
47. De heiligheid van het huwelijk	247
Zevenentwintigste zondag door het jaar (C)	
48. Toenemen in geloof	252
Zevenentwintigste week. Maandag	
49. Zorgen voor elkaar	257
Zevenentwintigste week. Dinsdag	
50. In Betani	262
Zevenentwintigste week. Woensdag	
51. Onze Vader	267
Zevenentwintigste week. Donderdag	

52. De naam van God en zijn Koninkrijk	273
Zevenentwintigste week. Vrijdag	
53. De wil van God	278
Zevenentwintigste week. Zaterdag	
54. Gebeden tot de Moeder van Jezus	283
Achtentwintigste zondag door het jaar (A)	
55. De genodigden aan het feestmaal	288
Achtentwintigste zondag door het jaar (B)	
56. De blik van Jezus	293
Achtentwintigste zondag door het jaar (C)	
57. Dankbaar zijn	298
Achtentwintigste week. Maandag	
58. Het dagelijks brood	303
Achtentwintigste week. Dinsdag	
59. Vergeef ons onze schuld	308
Achtentwintigste week. Woensdag	
60. De bekoring en het kwaad	313
Achtentwintigste week. Donderdag	
61. Uitverkoren van eeuwigheid	318
Achtentwintigste week. Vrijdag	
62. Het zuurdesem van de Farizeeën	323
Achtentwintigste week. Zaterdag	
63. De zonde tegen de Heilige Geest	328
 CITATENREGISTER	 335
 TREFWOORDENREGISTER	 339

In dit deel 7 zijn de meditatieën opgenomen voor de weken 22 tot en met 28 van de *tijd door het jaar*. Deze tabel toont welke cyclus voor de zondagen in een bepaald jaar gevolgd wordt.

JAAR	Cyclus
2021	B
2022	C
2023	A
2024	B
2025	C
2026	A
2027	B
2028	C
2029	A
2030	B
2031	C
2032	A
2033	B
2034	C
2035	A
2036	B
2037	C
2038	A
2039	B
2040	C
2041	A
2042	B
2043	C
2044	A
2045	B
2046	C
2047	A
2048	B
2049	C
2050	A

TWEEËNTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR (A)

1. HET KRUIS IN ONS LEVEN

–Geen liefde zonder offer. Kruis en versterving zijn onvermijdelijk.
–Modern heidendom en de zucht naar materieel welzijn tot elke prijs.
Angst voor het lijden. –*Wat voor nut heeft het voor een mens heel de wereld te winnen, als dit ten koste gaat van zijn eigen leven?*

1.1 Het evangelie van vandaag¹ beschrijft de gebeurtenissen die plaatshebben, onmiddellijk nadat Petrus bij Cesarea Filippi de goddelijkheid van Christus heeft beleden. Eerst horen we woorden van lof van de Heer voor zijn leerling: *Zalig zijt gij Simon, zoon van Jona, want niet vlees en bloed hebben u dit geopenbaard maar mijn Vader die in de hemel is.*² Jezus zegt dan dat Petrus het fundament zal zijn van zijn Kerk, maar begint vervolgens aan zijn volgelingen uit te leggen dat Hij naar Jeruzalem moet gaan en daar veel zal moeten lijden door toedoen van de joden, en uiteindelijk sterven om op de derde dag te verrijzen.

De apostelen begrepen deze manier van spreken helemaal niet, omdat zij nog steeds alleen maar in politieke termen dachten over het Koninkrijk Gods. *Toen nam Petrus Jezus terzijde en begon Hem ernstig daarover te onderhouden: 'Dat verhoede God, Heer! Zo iets mag U nooit overkomen!'* Meegesleept door zijn grote liefde voor zijn Meester probeerde Petrus Jezus af te brengen van de weg van het kruis, want hij begreep nog niet wat een grote weldaad het zou zijn voor de mensheid en dat het het hoogste teken van Gods liefde voor

ons zou zijn. «Petrus redeneerde op menselijke wijze», zegt de heilige Johannes Chrysostomus, «en hij concludeerde dat alles wat Christus zei over zijn lijden en sterven vernederend en ongepast voor Hem was.»³

Petrus ziet Christus' aardse zending veel te menselijk en hij beseft daarom niet, dat het klaarblijkelijk de wil van God is geweest, dat de Verlossing bewerkt zou worden door het kruis, en dat «er geen passender manier was om ons uit onze ellende te redden».⁴ De Heer antwoordt zijn leerling met vurige stelligheid: *Ga weg, satan, terug! Gij zijt Mij een aanstoot, want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil.*

In Cesarea had Petrus gesproken met de inspiratie van de Heilige Geest; nu spreekt hij vanuit een puur materialistisch perspectief. De verkondiging van het kruis, de versterving, het offer, als iets goeds, als een middel tot verlossing, zal altijd aanstoot geven aan de mensen die, net als de heilige Petrus bij deze gelegenheid, deze verkondiging aanhoren met mensenoren. De heilige Paulus moest de eerste christenen waarschuwen voor de mensen die *een leven leiden als de vijanden van Christus' kruis. Zij zijn op weg naar de ondergang, hun buik is hun god, in hun schande stellen zij hun eer, zij hebben hun zinnen gezet op het aardse.*⁵

Als we alleen maar in materialistische termen redeneren, valt het ons moeilijk te begrijpen, dat pijn en lijden, of zelfs alles wat inspanning vereist, de moeite waard kan zijn. We weten uit ervaring dat moeilijkheden die we op onze weg tegenkomen, ons louteren, ons verrijken, ons tot een beter mens maken. Anderzijds echter zijn wij niet voor het lijden in de wieg gelegd; streven we allemaal naar geluk.

De angst voor pijn, vooral voor hevige of aanhoudende pijn, is een diep in ons geworteld instinct, en wanneer we iets moeizaams of moeilijks tegenkomen, is onze eerste reactie er vandoor gaan. Daarom vinden we de christelijke praktijk van boetedoening moeilijk: we vinden het nooit makkelijk, en hoe hard we er ook ons best voor doen, het lukt ons nooit eraan te wennen.⁶

Het geloof laat ons zien en ondervinden, dat er zonder offer geen liefde is, geen echte blijdschap, dat de ziel niet gezuiverd wordt, dat wij God niet ontmoeten. De weg naar de heiligheid gaat via het kruis. Het kruis is de grondslag van alle apostolaat. Het is het «levende boek waarin we definitief leren wie we zijn en hoe we ons moeten gedragen. Dit boek ligt altijd geopend voor ons.»⁷ Iedere dag moeten we erheen gaan en het lezen. En in dat boek leren we wie Christus is, de grootsheid van zijn liefde voor ons, en hoe we Hem moeten volgen. Iedereen die God zoekt zonder offer, zonder het kruis, zal Hem nooit vinden.

1.2 *...want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil.* Petrus zal later bijzonder goed de betekenis van pijn en lijden begrijpen; met de andere apostelen zal hij zich gelukkig achten, omdat ze *waardig bevonden waren smaad te lijden omwille van de naam van Jezus.*⁸

Als christenen weten we dat onze verlossing en de weg naar de hemel gevonden moeten worden in de liefdevolle aanvaarding van pijn en offer. Bestaat er een vruchtbaar leven dat geen lijden bevat? «Zijn echtgenoten zeker van hun liefde voordat ze samen geleden hebben? Wordt vriendschap niet verstrekt door gedeelde moeilijkheden, of gewoon door samen de hitte van de dag of de vermoënis en het gevaar van een steile helling verdragen te hebben?»⁹ Om met Christus te verrijzen moeten we Hem vergezellen op zijn weg naar het kruis. We doen dit door de beproevingen en tegenslagen van het leven met kalmte en bedaardheid te aanvaarden. Door edelmoedig te zijn in vrijwillige zelfverloochening, die ons innerlijk zuivert, ons helpt de bovennatuurlijke betekenis van het leven te begrijpen en die de heerschappij van de ziel over het lichaam bevestigt. Net als in de tijd van de apostelen moeten we in gedachte houden, dat het kruis dat Jezus predikt, voor sommigen een schande is en voor anderen een volkomen dwaasheid.¹⁰

Ook vandaag zijn er veel mensen die zich laten *leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil*. Ze hebben hun blik gericht op de dingen hier beneden, op materieel welzijn, en ze jagen het na alsof dat het enige is wat echt telt. De mensheid lijdt aan een golf van materialisme dat alles doordringt en probeert onze beschaving volledig over te nemen. «Dit heidendom van nu wordt gekenmerkt door de zucht naar materieel welzijn tot elke prijs, en door het daarmee overeenstemmende negeren van –of, om het preciezer te zeggen, de angst, echte paniek voor– alles wat lijden zou kunnen veroorzaken. Vanuit deze visie worden woorden als God, zonde, kruis, versterving, eeuwig leven [...] onbegrijpelijk voor een groot aantal mensen, die onwetend zijn over de betekenis en inhoud van die woorden.»¹¹

De mentaliteit van het streven naar comfort, dat genot tot het hoogste doel van het bestaan maakt, heeft in grote mate de gewoonten en gebruiken beïnvloed in de meer ontwikkelde landen in het bijzonder, maar misschien is zij ook, zoals Johannes Paulus II zich hardop afvraagt, «de levensstijl van toenemende groepen in de armere landen».¹² Dit radicale materialisme verstikt de zin voor het godsdienstige van naties en individuen en is rechtstreeks tegengesteld aan de leer van Christus, die ons in de Mis nog eens uitnodigt ons kruis op te nemen, als noodzakelijke voorwaarde om Hem te volgen: *Wie mijn volgeling wil zijn, zegt Hij ons, moet Mij volgen door zichzelf te verloochenen en zijn kruis op te nemen*.

De Heer maakt gebruik van pijn, van vrijwillige offering, van armoede, van onaangekondigde ziekte, die op zichzelf ons niet van God scheiden, maar ons juist nauwer met Hem kunnen verenigen. Als we naar Jezus in het tabernakel gaan en Hem alles aanbieden wat we moeizaam en moeilijk vinden, ontdekken we dat «door Christus en in Christus [...] aldus het raadsel van pijn en dood doorlicht»¹³ wordt. Dit is de enige manier om de angst voor lijden, die ons alle dagen van ons leven zal vergezellen, kwijt te raken. We zullen het met vreugde kunnen aanvaarden als we Gods liefhebbende wil erin ontdekken: «Dit is de grote christelijke revolutie geweest:

dat het leed is veranderd in lijden dat vruchtbaar is, dat uit een kwaad iets goeds is gemaakt. We hebben de duivel van dat wapen beroofd; en we veroveren er de eeuwigheid mee.»¹⁴

1.3 In ons apostolaat moeten we iedereen vertellen, door woord en voorbeeld, dat ze hun harten niet moeten vullen met de dingen van deze wereld, want alles in dit leven is tijdelijk, het wordt oud en blijft maar een moment. *Omnes ut vestimentum veterascent*¹⁵, zij zullen verslijten als kleren. Slechts de ziel die ervoor strijdt haar zin voor goddelijk bewustzijn te behouden, zal voor altijd jong blijven tot het moment van de definitieve ontmoeting met haar Maker. Al het andere gaat voorbij, en snel ook. Wat is het jammer te moeten zien dat zoveel mensen hun eeuwige verlossing op het spel zetten, en zelfs hun aardse geluk, voor een paar waardeloze kleinigheden! *«Wat voor nut heeft het voor een mens heel de wereld te winnen, als dit ten koste gaat van zijn eigen leven? Wat is het nut voor de mens van al wat de aarde bevolkt, van alles waar verstand en wil naar kunnen streven? Wat is het allemaal nog waard als alles aan zijn eind komt, als alles instort, als alle rijkdom van deze aardse wereld bestaat uit stukken decor; als daarna voor altijd de eeuwigheid aanbreekt, voor altijd, voor altijd.»*¹⁶

De wereld en haar rijkdommen kunnen nooit het uiteindelijke doel van de mens zijn. Zelfs het tijdelijke doel van de mens, waarvoor wij christenen verplicht zijn te werken, bestaat strikt gesproken niet in materiële verworvenheden (van technologie, wetenschap en industrie), maar in de humane dimensie van de mens, in de vervolmaking van zijn talenten, maatschappelijke relaties en culturele waarden door middel van werk en materiële goederen, die altijd ten dienste moeten staan van de waardigheid van de menselijke persoon.

Alleen een echt belangeloze liefde, gelouterd en getemperd door matigheid, kan het legitieme streven naar aardse goederen zijn juiste betekenis verlenen. Als God werkelijk het centrum van ons leven is, dan zal dat vele

praktische gevolgen hebben voor het leven van alledag: het huwelijk zal in staat zijn alle hindernissen te nemen om zijn oorspronkelijke doel te bereiken, namelijk kinderen voort te brengen voor God en hen voor Hem op te voeden; en het gezinsleven zal een wederzijdse en edelmoedige zelfgave zijn tussen de echtgenoten. Alleen wanneer God aanwezig is, zullen theater en beeldende kunst de mens waardig en een oprechte uitdrukking van de menselijke geest zijn. Alleen in God kan de objectieve fundering van moraliteit juist begrepen worden, en kunnen de wetten van naties een gelovige reflectie zijn van de goddelijke wet. Alleen hier kan de mens alle angst overwinnen; alleen in de onvermijdelijkheid van het lijden zal hij een bron van zuivering en van medeverlossing met Christus vinden. Kortom, alleen de liefde die geworteld is in edelmoedigheid en opoffering zal de menselijke persoon in staat stellen zijn eeuwige bestemming in de hemel te verkrijgen.

—1. Mt 16,21-27. —2. Mt 16,17. —3. H. JOHANNES CHRYSOSTOMUS, *Homilieën over Matteüs*, 54,4. —4. H. AUGUSTINUS, *De Triniteit*, 12,1-5. —5. *Fil* 3,18-19. —6. Vgl. R.M. DE BALBÍN, *Sacrificio y alegría*, bl. 30. —7. JOHANNES PAULUS II, *Toespraak*, 1 april 1980. —8. Vgl. *Hnd* 5,41. —9. J. LECLERQ, *Treinta meditaciones sobre la vida cristiana*, Bilbao 1958², bl. 217-218. —10. Vgl. *I Kor* 1,23. —11. A. DELPORTILLO, *Pastorale brief*, 25 december 1985, 4. —12. JOHANNES PAULUS II, *Homilie in het Yankeestadion*, 2 oktober 1979, 6. —13. VATICANUM II, *Past. const. Gaudium et spes*, 22. —14. H. JOZEFMARIA ESCRIVÁ, *De Voor*, 887. —15. *Heb* 1,11. —16. H. JOZEFMARIA ESCRIVÁ, *Vrienden van God*, 200.

TWEËËNTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR (B)

2. WARE ZUIVERHEID

–Zuiverheid van de ziel. –Zuiverheid in het dagelijks leven. –Ons hart onbevlekt houden. De rol van regelmatig biechten.

2.1 De heilige Marcus, die zijn evangelie in de eerste plaats voor bekeerlingen uit het heidendom schreef, geeft als hulp aan de lezer in verschillende passages uitleg over bepaalde joodse gewoonten, de waarde van munten enzovoort, zodat het onderricht van de Heer beter begrepen zou kunnen worden. In het evangelie van vandaag¹ vertelt hij ons, dat de joden, en vooral de Farizeeën, niet eten [...] zonder zich eerst de handen te hebben gewassen met een handvol water, daar ze vasthouden aan de overlevering van de voorvaderen; komen ze van de markt, dan eten ze niet, voordat zij zich gereinigd hebben; zo zijn er nog andere dingen waaraan ze bij overlevering vasthouden: het afwassen van bekers, kruiken en koperen vaatwerk.

Deze zuiveringen werden niet eenvoudigweg om hygiënische redenen of uit beschaafdheid verricht; ze hadden namelijk een religieuze betekenis, want ze symboliseerden de morele zuiverheid om tot God te naderen. In psalm 24, die deel was van de liturgische ritus wanneer men de tempel van Jeruzalem binnenkwam, wordt gezegd: *Wie mag dan bestijgen de berg van de Heer, wie mag staan in zijn heilig domein? Die rein is van handen en zuiver van hart.*² Zuiverheid van hart blijkt een voorwaarde om tot God te mogen naderen, om deel te nemen aan zijn aanbidding en zijn gelaat te aanschouwen. Maar de Farizeeën gingen niet verder dan het zuiver uiterlijke niveau en vergrootten zelfs de gecompliceerdheid van de riten, terwijl ze hun fundamentele aspect veronachtzaamden, namelijk

zuiverheid van hart, waarvan al het overige louter teken en symbool was.³

Bij deze gelegenheid waren de schriftgeleerden en Farizeeën die naar Jeruzalem waren gekomen, verrast dat sommigen van Jezus' leerlingen met ongewassen handen aten, en ze vroegen aan de Heer: *Waarom gedragen uw leerlingen zich niet volgens de overlevering van de voorvaderen, maar eten zij met onreine handen?* De Heer reageerde scherp op deze lege en formalistische houding en zei: *huichelaars, gij laat het gebod van God varen en houdt vast aan de overlevering van mensen.* Ware zuiverheid – het 'rein zijn van handen' volgens psalm 24 – betekent meer dan 'gewassen handen'. Het moet beginnen in het hart, want *uit het binnenste, uit het hart van de mensen, komen boze gedachten, ontucht, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, kwaadaardigheid, bedrog, losbandigheid, afgunst, godslastering, trots, lichtzinnigheid.* Alle daden van de mens hebben hun oorsprong in zijn hart; en als dat niet zuiver is, dan is de hele persoon onzuiver.

Zinnelijkheid, dat wil zeggen de hoofdzonde van de begeerte, laat een diep litteken achter op de ziel. Maar dit is niet de enige manifestatie van onzuiverheid: daartoe behoort ook het buitensporig verlangen naar materiële goederen, de houding die iemand ertoe brengt anderen uit te buiten, te intrigeren, afgunstig of verbitterd te zijn; en ook de neiging om alleen aan zichzelf te denken en anderen buiten te sluiten; en innerlijke luiheid, de oorzaak van dagdromen en fantasieën die de aanwezigheid van God en toewijding op het werk ondermijnen. Ons uiterlijke gedrag wordt gekleurd door onze innerlijke gesteldheid. Veel uiterlijke fouten tegen de naastenliefde kunnen herleid worden tot gevoelens van lichtgeraaktheid of ergernis die krachtig afgewezen hadden moeten worden, zodra ze voor het eerst de kop opstaken.

Wat Jezus afwijst is de mentaliteit achter al deze voorschriften; ze waren op dat moment hun oorspronkelijke doel volledig kwijtgeraakt. In plaats daarvan leert Hij ons die zuiverheid te beminnen, waardoor wij in staat zijn God te zien in ons dagelijks leven. Hij heeft ons zo vaak

gezegd dat Hij wil heersen in onze gevoelens, te allen tijde bij ons wil zijn, een nieuwe betekenis wil geven aan al wat we doen. Laten we Hem vragen ons hart altijd zuiver te houden van deze buitensporige neigingen.

2.2 De zuiverheid van ziel die de Heer vraagt van zijn volgelingen is zeker niet gewoon een zaak van uiterlijk vertoon. Van ons wordt niet verwacht dat we onze handen en borden wassen en ons hart onzuiver laten. Zuiverheid van de ziel –kuisheid, op het gebied van de zinnelijkheid, en oprechtheid in onze andere gevoelens en neigingen– moet echt naar waarde geschat en in blijdschap gezocht worden, waarbij we onze inspanning steeds baseren op Gods genade. Deze innerlijke zuiverheid –voorwaarde voor alle liefde– is het gevolg van een levenslange, vreugdevolle en aanhoudende strijd die niet verflauwt dankzij het dagelijks gewetensonderzoek dat dient om niet te vervallen in houdingen en gedachten die de ziel van God en de anderen scheiden. De innerlijke zuiverheid is ook de vrucht van de liefde voor een veelvuldige, goed volbrachte biecht, waarin God ons zuivert en vervult van zijn genade en wij ons hart schoon wassen.

Innerlijke zuiverheid brengt een versterking en groei van de liefde met zich mee, en ook de verheffing van de mens tot de waardigheid waartoe hij geroepen is. De mens is zich steeds meer bewust van zijn waardigheid⁴, wat in contrast staat met de grote regelmaat waarmee hij haar vaak lijkt te veronachtzamen. «Het menselijk hart blijft vandaag de dag dezelfde aandriften voelen die Jezus aanwees als de oorzaak en wortel van onzuiverheid: egoïsme in al zijn vormen, kwaadwillige bedoelingen, lage motieven die zo dikwijls het gedrag van de mens inspireren. Het lijkt echter dat we op dit moment in de geschiedenis getuige zijn van iets –de degradatie van de menselijke liefde en een wereldwijde golf van onkuisheid en zinnelijkheid– wat, vanwege ernst en omvang ervan, tot nu toe niet voorgekomen is. Deze verlaging van de mens heeft uitwerking op de kern van zijn wezen, de hele essentie van zijn persoonlijkheid, en moet, gezien de wereldwijde verspreiding

ervan, beschouwd worden als een verschijnsel dat in de geschiedenis zijn weerga niet kent.»⁵

Met de hulp van de genade, waarop we altijd kunnen rekenen als we Gods werkzaamheid in onze ziel niet belemmeren, is het onze christelijke plicht om met het voorbeeld van ons leven en met ons woord te laten zien dat kuisheid wezenlijk is voor iedereen, mannen en vrouwen, volwassenen en jongeren, en dat iedereen de kuisheid moet beoefenen volgens de condities van de staat waartoe God hem geroepen heeft; «ze is een vereiste van de liefde, een dimensie van haar innerlijke waarheid in het hart van de mens»⁶, en zonder haar zou het niet mogelijk zijn God of onze medemens te beminnen.

De trouw aan onze verplichtingen als mannen en vrouwen die Christus volgen, de sterkte en het onontbeerlijke gezonde verstand moeten ons ertoe brengen bezonnen te handelen en gelegenheden te vermijden die schadelijk zijn voor de gezondheid van de ziel en de integriteit van het geestelijke leven. We moeten onze zintuigen te allen tijde beschermen. Indien noodzakelijk moeten we vermijden af te stemmen op bepaalde TV- of radioprogramma's. Als de gelegenheid zich voordoet, moeten we weigeren mee te doen aan gesprekken die indruisen tegen de waardigheid van de aanwezigen, en zoveel als mogelijk proberen zo'n gesprek een andere wending te laten nemen. In de manier waarop we ons kleden, in persoonlijke verzorging, in de sport, kunnen we niet onverschillig staan tegenover decorum en zedigheid. We kunnen ons niet vertonen op plaatsen die ongepast zijn voor een goed christen, ook al zijn ze in de mode of gaan de meesten van onze vrienden erheen. Soms ligt het misschien op onze weg ongecompliceerd krachtig bezwaar te maken tegen onfatsoenlijk gedrag. Het kan geen kwaad te bedenken dat het woord 'obsceen' afkomstig is uit het Grieks en Romeins theater, en verwees naar de –met name lichamelijke– intimiteiten in het leven die 'niet op het podium vertoond moeten worden', uit respect voor het publiek. Zelfs die heidense beschaving, die overigens zeer permissief was in haar

morele normen, begreep dat er dingen zijn die niet in de openbaarheid thuishoren.

Het zal misschien niet altijd makkelijk zijn als goede christenen te leven in een omgeving die de morele koers in het leven kwijt geraakt is. Van de andere kant heeft de Heer ons nooit een gemakkelijke weg beloofd, maar wel de genade die noodzakelijk is om te overwinnen. Zich laten meeslepen door menselijk opzicht, of door vrees buitenisig te lijken, en zich dan maar aanpassen aan 'heidense vanzelfsprekendheid', zou een blijk zijn van een zwakke, laag-bij-de-grondse persoonlijkheid en vooral van weinig liefde voor de Meester.

2.3 Helemaal in de diepten van het menselijk hart wil de Heilige Geest de bron van een nieuw leven doen opwellen die beetje bij beetje de hele mens doordrenkt. Een van de noodzakelijke elementen in deze activiteit –en tegelijkertijd een van de vruchten van het innerlijke leven– is de deugd van de zuiverheid, en van kuisheid in het bijzonder⁷: zuiverheid is in het Nederlands en in andere talen hetzelfde gaan betekenen als kuisheid, ofschoon zuiverheid in zichzelf een ruimere betekenis heeft.⁸ Deze christelijke zuiverheid, kuisheid, is altijd een glorie geweest van de Kerk en een van de duidelijkste tekens van haar heiligheid. Ook nu zijn er, net zoals in de tijd van de eerste christenen, veel mannen en vrouwen die een leven van celibaat of maagdelijkheid leven *omwille van het Rijk der hemelen*⁹, midden in de wereld maar zonder werelds te zijn; en er zijn zeer veel christelijke echtparen, vaders en moeders van gezinnen, die een kuis en heilig leven leiden in de gehuwde staat. Zowel de eerst- als de laatstgenoemden zijn getuigen van dezelfde christelijke liefde die zich onderscheidt naar ieders roeping, want, zo leert de Kerk, «huwelijk en maagdelijkheid of celibaat zijn twee manieren om het ene mysterie van Gods verbond met zijn volk uit te drukken en te beleven.»¹⁰

Wij allen, ieder in de staat waartoe hij geroepen is –alleenstaand, gehuwd, weduwe of weduwnaar, priester–, vragen God vandaag om ons een hart te geven dat edel

en schoon is, vol vriendelijkheid jegens alle mensen en in staat hen allen tot God te brengen; in staat tot een grenzeloze goedheid jegens degenen die tot ons komen, misschien innerlijk bloedend, die onze hulp zoeken en er soms om smeken, om hen te helpen boven water te blijven. Een schietgebed dat ons misschien nu kan helpen, en bij vele gelegenheden, is het gebed dat de liturgie met Pinksteren richt tot de Heilige Geest: *Was wat vuil is en onrein, / overstroom ons dor domein, / heel de ziel die is gewond. / Maak weer zacht wat is verstard, / koester het verkilde hart, / leid wie zelf de weg niet vond.* ¹¹

En samen met de smeekbede, een krachtdadig voorneemen om te doen wat nodig is om te zorgen, dat ons hart nooit misvormd wordt, niet alleen door onzuivere gedachten en verlangens, maar ook doordat we niet in staat zijn snel te vergeven. Laten we besluiten geen enkele wrok of grief te koesteren jegens iemand om wat voor reden dan ook; laten we met al onze kracht proberen afgunst en nijd te vermijden, en alle dingen die de ziel bezoedelen en haar verdrietig en eenzaam achterlaten. Laten we houden van het sacrament van boete en verzoening, waarin ons hart steeds weer meer gezuiverd wordt en vergroot om goed te doen.

En als we het moeilijk vinden om tot dat sacrament te naderen, kunnen we rekenen op de hulp van onze Moeder de maagd Maria, die vol van genade is vanaf het eerste moment van haar conceptie; zij zal ons leren hoe we sterk moeten zijn en ons hart zuiver houden, vol liefde voor haar Zoon.

–1. *Mc* 7,1-8. –2. Vgl. *Ps* 24,3-4. –3. Vgl. JOHANNES PAULUS II, *Algemene audiëntie*, 10 december 1980. –4. Vgl. VATICANUM II, Verklaring *Dignitatis humanae*, 1. –5. J. ORLANDIS, *Las ocho bienaventuranzas*, bl. 114-115. –6. JOHANNES PAULUS II, *Algemene audiëntie*, 3 december 1980. –7. Vgl. S. PINCKAERS, *La quête du bonheur*. –8. Vgl. JOHANNES PAULUS II, *Algemene audiëntie*, 10 december 1980. –9. *Mt* 19,12. –10. JOHANNES PAULUS II, *Familiaris consortio*, 16. –11. Vgl. *Romeins Missaal*, Zondag van Pinksteren, sequentie.